

Handreiking Integriteit in het Jaarverslag

NEPROM, december 2010

Inleiding

Op grond van de NEPROM-gedragscode dienen leden periodiek via de bestaande managementlijnen en/of het jaarverslag te rapporteren over de naleving van de gedragscode en de activiteiten die op dit terrein zijn ondernomen.

Na het bestuderen van een representatief aantal jaarverslagen (van leden) en gesprekken met betrokken accountantskantoren, vindt de NEPROM het raadzaam om leden suggesties en aanbevelingen te doen voor de inhoud en inrichting van hun jaarverslag met betrekking tot het onderwerp integriteit.

Hieronder zijn een tiental suggesties en aanbevelingen benoemd die bij het opstellen van het jaarverslag kunnen worden meegenomen.

Het volgende staat voorop: de NEPROM respecteert wetgeving en algemeen aanvaarde verslagleggingstandaarden. De aanbevelingen mogen hiermee niet conflicteren.

Evenmin mogen de aanbevelingen tot excessieve kosten leiden voor de leden.

Zoveel mogelijk dient te worden voorkomen dat de suggesties leiden tot het geven van irrelevante, nutteloze en overbodige informatie in jaarverslagen.

De NEPROM wil haar leden in de vorm van deze praktische tips niet alleen handvatten bieden bij het rapporteren over het onderwerp integriteit. Het concept is tijdens een NEPROM-bijeenkomst op 20 januari 2011 met leden besproken. Ingebrachte reacties hebben tot een aantal aanvullingen c.q. aanpassingen geleid. De NEPROM hoopt dat leden in deze suggesties en aanbevelingen gespreksstof vinden voor overleg met hun accountant.

Suggesties**1) Lidmaatschap NEPROM***Aanbeveling*

Wij bevelen leden aan het NEPROM-lidmaatschap expliciet te vermelden in het jaarverslag. In dat verband kan concreet worden aangegeven wat het lidmaatschap inhoudt; welke verplichtingen zij met zich mee brengt (op het gebied van integriteit) en in hoeverre men daar aan voldoet.

Toelichting

De NEPROM vindt het belangrijk dat haar leden uitdragen waar zij voor staan; specifiek ten aanzien van integriteit. Het jaarverslag vormt daarbij een goed communicatiemiddel. Door het lidmaatschap actiever naar buiten te brengen, kan een belangrijk voordeel worden behaald. De leden vragen van de NEPROM om richting onze stakeholders steeds meer als een soort 'keurmerk' te gaan dienen. Door dit coherent en consistent te (blijven) doen, krijgen anderen een steeds beter beeld van de kwaliteit die zij mogen verwachten van de ondernemingen die lid zijn. Op die manier staat het NEPROM-lidmaatschap voor integriteit en kwaliteit.

2) Interne Gedragscode*Aanbeveling*

De NEPROM doet haar leden de suggestie:

- a) in het jaarverslag te vermelden of zij over een (op de meest van de NEPROM-Gedragscode geschoeide) interne Gedragscode beschikken;
- b) het ontbreken van een interne code of eventuele afwijkingen van de NEPROM-Gedragscode te benoemen en van een toelichting te voorzien;
- c) indien de bedoelde code aanwezig is, aan de orde te stellen hoe de implementatie, controle en handhaving verlopen;
- d) het aantal, de aard, de ernst en de gevolgen (sancties) van eventuele overtredingen

te bespreken.

Toelichting

In deze aanbeveling staat de interne gedragscode centraal, zoals de NEPROM-Gedragscode die voor ogen heeft. Eventueel aanvullende reglementen zouden kunnen worden vermeld indien en voor zover leden daarover beschikken. De NEPROM doelt daarbij bijvoorbeeld op bedrijfsspecifieke meldpunten voor incidenten.

Behalve dat de NEPROM er aan hecht dat ieder lidbedrijf over de (juiste) code beschikt, vindt zij het ook belangrijk dat transparant wordt gemaakt wat daar in de praktijk mee gebeurt.

3) Transactieregister

Aanbeveling

Wij adviseren onze leden in het jaarverslag de deugdelijke opzet en het bestaan van het transactieregister toe te lichten.

Toelichting

Qua integriteitbeleid loopt de NEPROM met het transactieregister voorop. Het transactieregister is een belangrijk middel om transparantie te bevorderen en te bereiken. Het geeft de directie bovendien een goed beeld van hoe de onderneming er voor staat. Een deugdelijk register vereenvoudigt bovendien het reguliere controlewerk (intern en door externe accountants).

Op grond van de NEPROM-gedragscode zal de accountant in zijn (jaarlijkse) beoordeling toetsen op de deugdelijke opzet en het bestaan van het transactieregister.

Daarbij komen o.a. de volgende aspecten aan de orde:

- a) de aan- of afwezigheid van een transactieregister waarin de relevante gegevens van elke business-to-business vastgoed of grondtransactie staan gedocumenteerd en vastgelegd.
- b) de mogelijkheid van dit register de transactie achteraf te toetsen op wettelijkheid en correctheid.

- c) de mate waarin het register inzicht geeft in: 1) de transactie zelf; 2) de betrokken contractspartijen; 3) de ‘business rationale’ van de transactie; 4) de te verwachten (transactie)toekomst van het registergoed; 5) de herkomst van de financiële middelen; 6) de wijze van financiering; 7) de (transactie)geschiedenis van het registergoed voorafgaand aan de transactie; 8) de condities waaronder de transactie plaats vindt; 9) een uitdrukkelijke bevestiging dat de transactie voldoet aan het door het NEPROM-lid vastgelegde beleid (ten aanzien van vastgoed- en grondtransacties en aandelentransacties met betrekking tot registergoederen).

4) Algemeen Beleid

Aanbeveling

De NEPROM doet haar leden de aanbeveling in het jaarverslag uit te leggen in welke mate het onderwerp integriteit in het algemeen onderdeel uitmaakt van hun ‘core values’ en toe te lichten wat zij doen om deze ‘core values’ levend te houden binnen de organisatie.

Toelichting

De NEPROM moedigt leden aan integriteit tot een ‘core value’ te maken en er voor te zorgen dat deze kernwaarde intern gezamenlijk gedeeld en vervolgens uitgedragen wordt; mede onder de NEPROM-vlag. Hierbij kan bijvoorbeeld aandacht worden besteed aan bewustwordingstrainingen.

5) Raad van Bestuur

Aanbeveling

Wij adviseren onze leden de Raad van Bestuur hun specifieke rol in het integriteitbeleid toe te lichten in het jaarverslag en hierover verantwoording af te leggen. Deze aanbeveling borduurt voort op aanbeveling nr. 4 (algemeen beleid) en ziet op de specifieke betrokkenheid van de Raad van Bestuur daarbij.

Toelichting

De NEPROM vindt dat de Raad van Bestuur een voorbeeldfunctie inneemt, ook ten aanzien van het onderwerp integriteit. De NEPROM hecht er aan dat de toon goed wordt gezet, op hoog niveau. Wij vinden het daarom belangrijk dat de Raad van Bestuur haar strategie (t.a.v. het onderwerp integriteit) toelicht en bijvoorbeeld aangeeft hoe zij invulling geeft aan de voorbeeldfunctie die zij binnen de onderneming heeft.

6) Raad van Commissarissen*Aanbeveling*

Wij bevelen onze leden aan de Raad van Commissarissen te verzoeken toe te lichten in welke mate zij in het kader van haar toezichthoudende functie betrokken is bij op het onderwerp integriteit.

Toelichting

Volgens de NEPROM speelt de Raad van Commissarissen een belangrijke rol bij het toezicht op het integriteitbeleid en is betrokkenheid ten aanzien van dit onderwerp van wezenlijk belang. De NEPROM doet daarom de suggestie de Raad van Commissarissen in het jaarverslag melding te laten doen over de besprekingen die zij heeft gehouden over de strategie (m.b.t. integriteit) en de voornaamste risico's verbonden aan de activiteiten van de organisatie.

Aangezien niet alle leden gehouden zijn een Raad van Commissarissen in te stellen, adviseren wij ook het niet-benoemen te vermelden en toe te lichten.

7) Compliance Officer*Aanbeveling*

Wij bevelen onze leden aan in het jaarverslag te vermelden :

- a) of er een compliance officer is (benoemd);
- b) zo ja, wat zijn specifieke bevoegdheden zijn en met welke waarborgen die zijn omgeven.

Toelichting

De benoeming van een compliance officer (of een functionaris waarbij deze rol is belegd) is een indicatie voor de mate van aandacht die aan het onderwerp integriteit wordt gegeven. De NEPROM vindt het daarom belangrijk dat zijn aanwezigheid en bevoegdheden transparant worden gemaakt. Daarnaast speelt hij een belangrijke rol bij het voorkomen, eventueel signaleren van en optreden bij fraudegevallen.

Zowel voor het bestuur, een Raad van Commissarissen als de accountant is hij/zij een belangrijke gesprekspartner op dit vlak. De NEPROM beseft dat het gelet op de aard en de omvang van de onderneming niet voor alle lidbedrijven opportuun is een compliance officer te benoemen. Wij bevelen leden aan dit toe te lichten in het jaarverslag.

8) Human Resource Management*Aanbeveling*

Indien van toepassing, bevelen wij leden aan te rapporteren over de rol die de afdeling personeelszaken speelt bij het opstellen en uitvoeren van integriteitbeleid.

Toelichting

De NEPROM dicht de afdeling personeelszaken een belangrijke rol toe bij de totstandkoming en het concreet maken van integriteitbeleid. Dat kan bijvoorbeeld door betrokkenheid bij het uitvoeren van pre- en during employment screening, het (al dan niet in overleg met een eventuele compliance officer) uitrollen van een integriteitprogramma en het voorkomen c.q. signaleren van eventuele tegenstrijdige zakelijke en privé belangen van werknemers.

9) Integriteit en derden

Aanbeveling

Wij stellen voor, dat NEPROM-leden in het jaarverslag inzichtelijk maken hoe zij richting anderen (klanten en zakenpartners bijvoorbeeld) omgaan met het onderwerp integriteit.

Toelichting

De NEPROM beseft dat het onderwerp integriteit een ketenverantwoordelijkheid vormt. De NEPROM sluit niet uit dat (gedragingen van) derden daarbij mogelijk een risico zouden kunnen vormen voor haar leden.

De NEPROM vindt het daarom belangrijk dat inzichtelijk wordt gemaakt in welke mate leden customer-due-diligence toepassen en hoe zij zich er van verzekeren dat zakenpartners zich aan de in de NEPROM-Gedragscode vastgelegde beginselen committeren.

10) Rol van de Accountant

Aanbeveling

Wij bevelen onze leden aan specifieke betrokkenheid van de accountant bij het opstellen, uitvoeren en controleren van het integriteitbeleid alsmede eventuele uitkomsten daarvan te vermelden.

Toelichting

Hoewel het onderwerp integriteit niet direct tot de reguliere controletaken/opdracht van de accountant behoort, kan hij/zij een wezenlijke bijdrage leveren aan het verbeteren en stimuleren van het integriteitbewustzijn binnen een organisatie. Dat niet alleen omdat eventuele (ernstige) malversaties door accountantscontrole aan het licht zouden kunnen/moeten komen. Maar ook omdat hij/zij in staat is zich een oordeel te vormen over de harde waarborg (analyse dossiers, procedures, regels en wetgeving), de zachte waarborg (vertrouwen, leiderschap en open communicatie) en hun onderlinge samenhang. Eventuele betrokkenheid van andere adviseurs kan ook worden vermeld.